

# Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

REDACTIE: R. Geurts, Echt, Dr W. Minis-van de Geyn, Bonnefanten 5, Maastricht, C. Willemse, arts te Eysgelshoven, P. J. van Nieuwenhoven, Bataviaplantsoen 7, Maastricht.

ADMINISTRATIE: Adreswijzigingen, opgave van nieuwe leden, bestellingen van Maandbladen te zenden aan het Natuurhistorisch Museum, Bosquetplein 7, Maastricht.

Alle voor de redactie bestemde stukken te zenden aan de laatst-vermelde redacteur, P. J. van Nieuwenhoven. Het Maandblad wordt aan alle leden van het Natuurhistorisch Genootschap gratis toegezonden. Prijs voor niet-leden f 7.50 per jaar, afzonderlijke nummers voor niet-leden f 0.75, voor leden f 0.50. Auteursrechten voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging van de Maandvergaderingen, blz. 73. — De Natuur in, blz. 73. — P. Benno, De paarse houtbij (*Xylocopa violacea* L.), blz. 73. — Verslagen van de Maandvergaderingen, blz. 74. — Dr R. A. Maas Geesteranus, Enkele Paddenstoelvondsten op en om de St. Pietersberg. IV., blz. 75.

## AANKONDIGING VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Maastricht op 2 September om 19.00 uur in het Museum.

Vertoond zal worden een film, opgenomen door de heer F. van Rummelen jr. en getiteld:

Bodemonderzoek  
in Indonesië.

Deze film zal mondeling worden toegelicht door Dr Ir A. P. A. Vink.

te Heerlen op 9 September om 19.00 uur in de R.K.H.B.S.

## OPROEP VOOR EEN BUITENGEWONE ALGEMENE LEDENVERGADERING

op Woensdag 7 October om 19.00 uur in het Museum ter benoeming van een nieuwe hoofdredacteur. Het Bestuur stelt voor: de heer P. J. van Nieuwenhoven. Andere kandidaten kunnen ter vergadering worden voorgedragen.

Dr E. M. Kr u y t z e r, secretaris.

## DE NATUUR IN.

*Zaterdag 19 September* excursie langs de Maas naar Eysden, vanuit Heugem.

Men vertrekt van het eindpunt van gemeentebus lijn 5, om 15.30 uur.

Trein uit Heerlen om 14.30 uur. Vertrek van lijn 5, van station Maastricht, om 15.10 uur.

## DE PAARSE HOUTBIJ (*Xylocopa violacea* L.)

Telkens weer bereiken ons van links en rechts berichten over nieuwe waarnemingen van deze bij, ook buiten Zuid-Limburg. Een overzicht van de verschillende vindplaatsen, in de loop van op-eenvolgende jaren opgetekend, doet mij vermoeden, dat de verspreiding van *Xylocopa* in ons land bezig is merkwaardige wijzigingen te ondergaan en alleszins onze aandacht verdient!

Teneinde echter zo volledig mogelijke gegevens te verkrijgen, zou ik op al onze leden en lezers 'n beroep willen doen, om mij te berichten, *wáár en wánnéér zij persoonlijk de paarse houtbij hebben waargenomen!* (D.i. plaats — jaar — maand — aantal — en zo mogelijk ook: de sexe).

Men vergewisse er zich echter zoveel mogelijk van, inderdaad met een *Xylocopa* te doen te hebben! De ondervinding heeft me geleerd,

dat vooral de ♂♂ door buitenstaanders nog wel eens verwisseld werden met donkere (of zelfs geheel zwarte) exemplaren van *Psithyrus*-soorten (Koekoekshommels). In de vlucht zijn deze niet zo gemakkelijk met zekerheid te onderscheiden! Ingeval men dode of opgezette exemplaren heeft, houd ik er mij voor aanbevelen, deze meteen even opgestuurd te krijgen. Het levende materiaal kan men beter voorlopig nog sparen, want „gewoon” is *Xylocopa* op de meeste plaatsen nog allerminst!

P. B e n n o, „Biesenmortel”, Udenhout.

#### VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN te Maastricht op Woensdag 1 Juli 1953.

Aanwezig de dames Willemse-Widdershoven, Smeets, Zr. M. Christilla, Zr. M. Juliette, van Niel, Berendschot en de heren: Willemse, van Rummelen, Nijst, van Noorden, Grégoire, Maessen, Onstenk, Mommers, van Nieuwenhoven, Wassenberg, Br. Marinus, Stevens, Br. Agatho, Br. Maurentius, Leysen, Gorgels, Bingen, Kruytzer, Ritchi, Wijser, Huntjens en Beaulen.

Ter verwelkoming van de weer geheel herselfelde voorzitter prijkt op de bestuurstaafel een fraaie bloemenruiker. Dr Willemse dankt voor deze hulde. Hij deelt mede, dat op de onlangs gehouden bestuursvergadering Dr Kruytzer zich belast heeft met het secretariaat van het Genootschap. Daarna komt nogmaals de vacantieweek, gewijd aan natuurstudie, ter sprake en het gevaar, dat de zeldzame Zuidlimburgse amfibien gaan lopen door de massale excursies, die naar hun vindplaatsen zullen worden geleid. Op een zeer dringend schrijven van ons Genootschap, gericht aan de secretaris van Lacerta, is geen antwoord gekomen, zodat het ergste valt te vrezen.

De heer Nijst deelt mede, dat in het stadspark te Maastricht een muskuseend gebroed heeft 9 meter boven de grond, in een boom. Twee jonge eendjes zouden door de eend in de bek naar beneden zijn gebracht. De overige tien kuikens zijn door de tuinlieden uit de boom gehaald.

De heer Mommers vermeldt overeenkomstige gevallen van wilde eenden en waterhoentjes. Hier laten de kuikentjes zich zonder meer uit het nest naar beneden vallen.

De Voorzitter vertoont de larve van een *Orthopteron* gevonden bij het kweken van *Lipara lucens* Meigen, een galvliegje, dat zich ontwikkelt in de bekende sigaargal van riet (*Phragmites communis*). Het diertje werd hem toegezonden door de heer G. van Zanden uit Eindhoven, die deze gallen had verzameld langs een kanaal buiten Eindhoven. Het bleek te zijn een larve van het eerste stadium van *Conocephalus dorsalis* Latreille. Ter vergelijking werd een volwassen ♂ en ♀ van deze soort mede vertoond.

In de literatuur is het voorkomen van inquilinen d.w.z. insecten die zelf geen gallen veroorzaken, maar deze wel gebruiken voor een of ander doeleind, onder de *Orthoptera* maar enkele malen vermeld. Zo vonden van Heyden en Hofmann, *Meconema thalassina* als inquiline in eikengallen (*Cynips terminalis* F.). En Th. Oudemans vermeldt deze soort eveneens als inquiline bij zijn *Lipara* kweek. Of de determinatie in dat laatste geval geheel juist is, betwijfelt Dr Willemse enigszins, omdat *Meconema* alleen maar op bomen en struiken leeft en in de schors hiervan haar eieren legt.

In aansluiting op de lezing van Dr Schulte over de praehistorische mens (zie Natuurhistorisch Maandblad no 5, 1953) vertelt de heer Kruytzer naar aanleiding van zijn bezoek aan het gebied van de Dordogne het volgende: In het gebied van de Dordogne hebben gewoond en de Neanderthaler met zijn cultuur le Moustérien en de Mens van Cro-Magnon, met zijn cultuur le Magdalénien. Toch was er al jaren een cultuur bekend, ouder dan het Moustérien, n.l. het Tayacien, die zijn naam ontleent aan het dorpje Tayac; doch nog nooit is in deze streek een daarbij behorend menselijk geraamte gevonden. Nu wil het geluk, dat de belangrijke vondst van Fontéchevade (Charente), waarover Dr Schulte gesproken heeft, en de menselijke schedel, en de artefacten bevatte. Deze laatste bleken te behoren tot het Tayacien. Men vindt dan ook in het Musée de l'Homme te Parijs bij de schedel van Fontéchevade aangegeven: „Industrie tayacienne”.

te Heerlen op Woensdag 3 Juli 1953.

Aanwezig mej. Janssen en de heren: van Rummelen, Coonen, Br. Arnoud, Mientjes, van Velsen, Jongmans, Collin, Bruna, Hein, van der Kruk, Sterken en Dijkstra.